

NOWA PODSTAWA
PROGRAMOWA

7

Planeta
Nowa

Zeszyt ćwiczeń

DO GEOGRAFII
DLA KLASY SIÓDMEJ SZKOŁY PODSTAWOWEJ

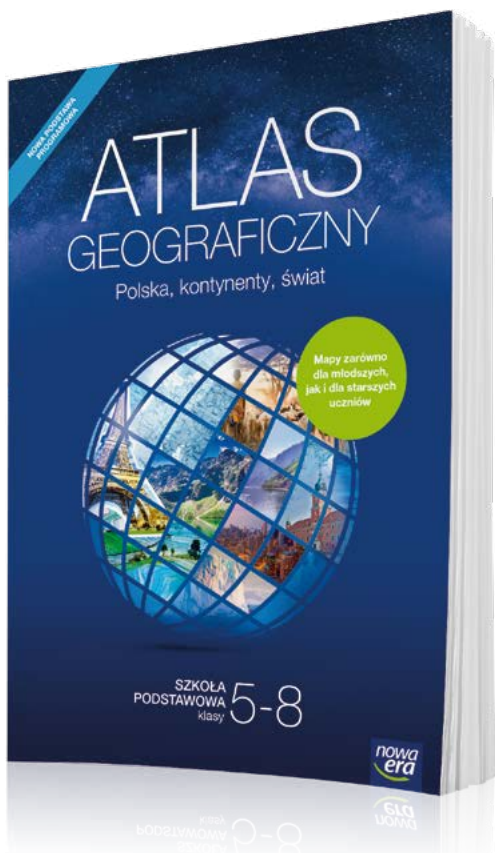

nowa
era

ATLAS GEOGRAFICZNY 5-8 DLA KLAS

NOWOŚĆ!

Nowy atlas geograficzny *Polska, kontynenty, świat* jest przeznaczony dla uczniów klas 5–8 szkoły podstawowej. Zawiera komplet aktualnych map i danych statystycznych niezbędnych w nauce geografii. Uwzględnia wymagania nowej podstawy programowej. Stanowi doskonale uzupełnienie podręcznika i zeszytu ćwiczeń.

**Ponad 250 map
oraz 70 tablic
z danymi
statystycznymi**

- Czytelne mapy regionów Polski, Europy i świata – łatwe w odbiorze dla uczniów klas 5 i 6.
- Ogólnogeograficzne i tematyczne mapy Polski oraz poszczególnych kontynentów – dostosowane do percepcji uczniów klas 7 i 8.
- Mapy tematyczne prezentujące zagadnienia ujęte w nowej podstawie programowej.

sklep.nowaera.pl

7

Planeta
Nowa

Justyna Knopik, Maria Kucharska,
Ryszard Przybył, Kamila Skomoroko,
Alina Witek-Nowakowska

Zeszyt ćwiczeń

DO GEOGRAFII
DLA KLASY SIÓDMEJ SZKOŁY PODSTAWOWEJ

*nowa
era*

Twoje mocne strony

Planeta Nowa

Zeszyt ćwiczeń jest skorelowany z podręcznikiem *Planeta Nowa* dla klasy 7 dopuszczonym do użytku szkolnego i wpisanym do wykazu podręczników przeznaczonych do kształcenia ogólnego do nauczania geografii w szkole podstawowej.

Numer ewidencyjny podręcznika w wykazie MEN: 906/3/2017

Nabyta przez Ciebie publikacja jest dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy o przestrzeganie praw, jakie im przysługują. Zawartość publikacji możesz udostępnić nieodpłatnie osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie umieszczaj jej w internecie. Jeśli cytujesz jej fragmenty, to nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. Możesz skopiować część publikacji jedynie na własny użytek.

Szanujmy cudzą własność i prawo. Więcej na www.legalnakultura.pl

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o. 2017
ISBN 978-83-267-3097-9

Wydanie drugie
Warszawa 2018

Koordinacja prac i redakcja merytoryczna: Paweł Przybylski.

Redakcja merytoryczna: Jan Janus, Dariusz Ortman. **Współpraca redakcyjna:** Paulina Rosiak, Dorota Urbaniak. **Redakcja językowa:** Aleksandra Kowalczyk-Pryczkowska, Anna Lota.

Nadzór artystyczny: Kaia Juszczyk.

Opieka graficzna: Ewa Kaletyn. **Projekt okładki:** Maciej Galiński.

Projekt graficzny: Aleksandra Szpunar. **Opracowanie graficzne:** Monika Brózda, Maciej Galiński, Klaudia Jarocka, Ewa Kaletyn. **Ilustracje:** Elżbieta Buczkowska, Joanna Ptak.

Mapy: Zespół Kartograficzny Nowa Era. **Fotoserwis:** Bogdan Wańkowicz.

Realizacja projektu graficznego: Ewa Pietras.

Zdjęcia pochodzą ze zbiorów:

AGENCJI GAZETA: LBE&W: Alamy Stock Photo – blickwinkel s. 96 (zubry), Krystyna Szulecka s. 69 (wycinanka łowicka), Nigel Sawyer s. 46 (rdzina); Łukasz Zandeci s. 21 (góry zrębowe), Wojciech Wójcik s. 28 (krajobraz pojezierny), 120 (molo w Sopocie); **EAST NEWS:** FOTONOVA/Adam Brzoza s. 120 (drewniany kościół w Dębnie), FOTONOVA/Tomasz Paczos s. 113 (fabryka samochodów w Gilwicach), Monkpress s. 23, Reporter/Gerard s. 114, Reporter/Michał Makowski s. 19, Reporter/Witold Rozbicki s. 120 (Słowiński Park Narodowy); ESA European Space Agency/P. Carril s. 5; **FORUM:** Magdalena i Tomasz Jodłowski s. 103, Marek Skorupski s. 69 (stroje łowickie), Tomasz Sternicki s. 107, Wojciech Fondalinski s. 51; PantherMedia / geografia s. 30; Polska Agencja Prasowa PAP/Tomasz Waszczuk s. 93; **SHUTTERSTOCK:** Avillfoto s. 70, Galyna Andrusko s. 49, Geo-grafika s. 25 (dolina U-kształtna), Kuba Barzycki s. 113 (Muzeum Śląskie), luigi nifosi s. 21 (góry wulkaniczne), Nahlik s. 117, Nightman1965 s. 96 (Zamość), Paweł Kaźmierczak s. 25 (Morskie Oko), 28 (krajobraz wysokogórski), PHOTOCREO Michał Bednarek s. 96 (Sukiennice w Krakowie), RicoK s. 4; Thinkstock/Getty Images/Stockphoto s. 21 (góry fałdowe), 120 (kopalnia soli w Wieliczce) oraz Agnieszka i Włodzimierz Biliński s. 44, Ewelina i Bogdan Wańkowiczowie s. 35, Galeon Sp. z o.o./galeon.pl s. 89, Jan Włodarczyk (Giewont – zdjęcie na okładce), Katarzyna Skurczyńska-Garwolińska/zbiory Muzeum Geologicznego Państwowego Instytutu Geologicznego PIB s. 20, Marcin Switoniak s. 46 (gleba bielocowa, mada rzeczna), Ryszard Biel/info.etblag.pl s. 105.

Nowa Era Sp. z o.o.

Aleje Jerozolimskie 146 D, 02-305 Warszawa
www.nowaera.pl, e-mail: nowaera@nowaera.pl
Centrum Kontaktu: 801 88 10 10, 58 721 48 00

Druk i oprawa: Drukarnia Orthdruk

SPIS TREŚCI

Korzystaj z dodatkowych materiałów ukrytych pod kodami QR zamieszczonymi w publikacji.

I Podstawy geografii

Rozdział dodatkowy

1. Czym zajmuje się geografia?	4
2. Współrzędne geograficzne	6
3. Obraz Ziemi na mapie	10
Sprawdź, czy potrafisz	14

II Środowisko przyrodnicze Polski

1. Położenie i granice Polski	16
2. Przeszłość geologiczna Polski	18
3. Góry w Europie i w Polsce	21
4. Złodowacenia na obszarze Polski	24
5. Ukształtowanie powierzchni	27
6. Skały i surowce mineralne	30
7. Czynniki kształtujące klimat Polski	33
8. Cechy klimatu Polski	37
9. Rzeki w Polsce i w Europie	40
10. Morze Bałtyckie	43
11. Gleby w Polsce	46
12. Lasy w Polsce	48
13. Ochrona środowiska przyrodniczego	50
Sprawdź, czy potrafisz	53

III Ludność i urbanizacja w Polsce

1. Mapa polityczna Europy i podział administracyjny Polski	55
2. Zmiany liczby ludności Polski i Europy	57
3. Struktura płci i wieku	60
4. Rozmieszczenie ludności	63
5. Migracje	65
6. Struktura narodowościowa, etniczna i wyznaniowa	68
7. Struktura zatrudnienia i bezrobocie	71
8. Urbanizacja	73
Sprawdź, czy potrafisz	76

IV Rolnictwo i przemysł Polski

1. Warunki rozwoju rolnictwa	78
2. Produkcja roślinna	80
3. Produkcja zwierzęca	82

4. Zmiany w polskim przemyśle	84
5. Energetyka	86
6. Gospodarka morska	88
Sprawdź, czy potrafisz	90

V Usługi w Polsce

1. Rodzaje usług. Transport i łączność	92
2. Turystyka	95
3. Handel	98
Sprawdź, czy potrafisz	100

VI Zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego Polski

1. Zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego	102
---	-----

VII Relacje między elementami środowiska geograficznego

1. Ochrona przeciwpowodziowa a występowanie i skutki powodzi	104
2. Warunki produkcji energii z różnych źródeł	106
3. Rozwój dużych miast a zmiany w strefach podmiejskich	108
4. Migracje a zaludnienie i struktura wieku na obszarach wiejskich	110
5. Wpływ zmian politycznych i gospodarczych po 1989 roku na strukturę zatrudnienia	112
6. Wpływ transportu na rozwój przemysłu i usług	115
7. Wpływ walorów przyrodniczych i kulturowych na rozwój turystyki	117
Sprawdź, czy potrafisz	119

VIII Mój region i moja mała ojczyzna

1. Poznaję region, w którym mieszkam	121
2. Moja mała ojczyzna	123
Sprawdź, czy znasz mapę!	125
Krzyżówki geograficzne	127

VII. Relacje między elementami środowiska geograficznego

1 Ochrona przeciwpowodziowa a występowanie i skutki powodzi

Cele lekcji: Poznasz przyczyny i skutki powodzi w Polsce. Wymienisz obszary najbardziej narażone na niebezpieczeństwo powodzi. Dowiesz się, jakie działania są podejmowane w naszym kraju w celu zapobiegania powodziom i łagodzenia ich skutków.

Rozwiąż
dodatkowe
zadania
docwiczenia.pl
Kod: N7CKDP

Na dobry początek

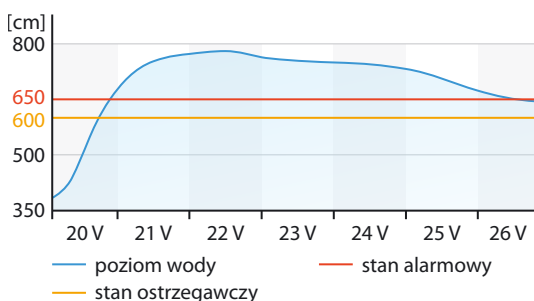
1 Oceń prawdziwość informacji. Wybierz P, jeśli informacja jest prawdziwa, lub F, jeśli jest fałszywa.

1.	W Polsce największe straty powodują powodzie wywołane intensywnymi i długotrwałymi opadami deszczu.	P	F
2.	Obszarami najbardziej narażonymi na niebezpieczeństwo powodzi są przede wszystkim doliny rzek Przymorza.	P	F
3.	Do metod zapobiegania powodziom zalicza się między innymi budowę polderów powodziowych i przywracanie retencji naturalnej.	P	F

2 Na ilustracji przedstawiono stan wody w Wiśle w dniach 20–26 maja 2010 roku.

Podkreśl właściwe informacje w poniższych zdaniach.

- A. Stan alarmowy na Wiśle został przekroczony w Warszawie 21 / 20 maja.
- B. Poziom wody w Wiśle przekroczył stan alarmowy o ponad metr / dwa metry.
- C. Stan alarmowy na Wiśle był przekroczony przez ponad 7 / 5 dni.

3 W 1970 roku na Wiśle utworzono sztuczny zbiornik – Jezioro Włocławskie.

Na podstawie informacji z atlasu geograficznego i podręcznika opisz krótko dwa negatywne skutki budowy sztucznych zbiorników na rzekach.

Dla dociekliwych

Z prognoz pogody wynika, że nad obszarem południowego Bałtyku przez kilka kolejnych dni ma wiać silny wiatr z północy. Prawdopodobnie wywoła on sztorm, którego siła przekroczy 10 stopni w skali Beauforta. Ten silny wiatr może doprowadzić do spiętrzenia wód w ujściach rzek i wtłaczania wód morskich w górę dolin rzecznych. Taka sytuacja jest nazywana cofką. Mieszkańcy wielu nadmorskich miejscowości, a także rolnicy i sadownicy czują się zaniepokojeni, gdyż pamiętają podobną sytuację z lat 2009 i 2012. Stracili oni wówczas swoje uprawy w wyniku zalania pól i sadów słoną morską wodą.

Zjawisko cofki najczęściej występuje na obszarach położonych na niewielkiej wysokości nad poziomem morza, np. na Żuławach Wiślanych.

4 Na podstawie tekstu, fotografii oraz mapy umieszczonej w podręczniku (s. 170) wykonaj polecenia.

a) Wyjaśnij, na czym polega zjawisko cofki. Napisz, w jakich warunkach pogodowych ono występuje.

b) Podaj nazwy trzech regionów szczególnie narażonych na wystąpienie cofki.

1. _____

2. _____

3. _____

Zapamiętaj!

- Głównymi przyczynami powodzi w Polsce są długotrwałe i intensywne deszcze, roztopy, zatory rzeczne oraz podniesienie poziomu wody w ujściu rzeki (cofka).
- Szczególnie narażone na powodzie są doliny rzek, m.in. Wisły i Odry, oraz obszary nadmorskie.
- Powodzie stanowią zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi oraz powodują ogromne straty materialne (np. uszkodzenia budynków, dróg, mostów).
- Przeciwdziałanie powodziom polega m.in. na regulowaniu koryt rzecznych, budowaniu wałów przeciwpowodziowych, zbiorników retencyjnych i polderów, przywracaniu naturalnej retencji, a także na unikaniu regulacji koryt rzecznych tam, gdzie nie ma takiej konieczności.

2

Warunki produkcji energii z różnych źródeł

Cele lekcji: Dowiesz się, z jakich źródeł uzyskuje się energię, a także które z tych źródeł są odnawialne, a które – nieodnawialne. Poznasz czynniki wpływające na rozwój energetyki w województwach łódzkim i pomorskim. Zdobędziesz najważniejsze informacje dotyczące rozwoju energetyki wiatrowej w naszym kraju.

Rozwiąż
dodatkowe
zadania
docwiczenia.pl
Kod: N7ALGV

Na dobry początek

- 1** Podziel wymienione źródła energii na odnawialne i nieodnawialne. W tym celu wpisz odpowiadające im litery (a–f) we właściwe miejsca.

*a) węgiel kamienny i węgiel brunatny, b) wiatr, c) promieniowanie słoneczne,
d) gaz ziemny, e) wody płynące, f) ciepło z wnętrza Ziemi*

A. Energia odnawialna: _____

B. Energia nieodnawialna: _____

- 2** Ustal, które z podanych informacji dotyczą województwa łódzkiego, a które – pomorskiego. Następnie wstaw znak X we właściwe rubryki tabeli.

Lp.	Opis	Województwo łódzkie	Województwo pomorskie
1.	Na terenie tego województwa znajduje się największa elektrownia w Polsce.		
2.	Na przeważającej części jego obszaru występują bardzo korzystne warunki nasłonecznienia.		
3.	Największe elektrownie wiatrowe znajdują się w północnej części tego województwa.		
4.	Na jego terenie znajduje się około 1/3 zasobów energii geotermalnej Polski.		

- 3** Na podstawie atlasu geograficznego oraz map znajdujących się w podręczniku (s. 43 i 176) zaznacz poprawne dokończenia zdań.

- A. Lepsze warunki do rozwoju energetyki cieplnej wykorzystującej ropę naftową lub gaz ziemny występują **w okolicy Łodzi niż w okolicy Gdańska / w okolicy Gdańska niż w okolicy Łodzi.**
- B. Lepsze warunki do rozwoju energetyki geotermalnej występują **w okolicy Łodzi niż w okolicy Gdańska / w okolicy Gdańska niż w okolicy Łodzi.**
- C. Lepsze warunki do rozwoju energetyki słonecznej występują **w okolicy Łodzi niż w okolicy Gdańska / w okolicy Gdańska niż w okolicy Łodzi.**

Dla dociekliwych

W Polsce w 2016 roku funkcjonowało niemal 1,2 tys. elektrowni wiatrowych o łącznej mocy ponad 5,8 GW. Były to zarówno pojedyncze wiatraki-turbiny, jak i farmy wiatrowe. Największa elektrownia wiatrowa w naszym kraju znajduje się w województwie wielkopolskim, w okolicach Margonina. Tworzy ją 60 wiatraków o łącznej mocy 120 MW. Produkowana tam energia może zaspokoić zapotrzebowanie około 90 tys. gospodarstw.

W tabeli przedstawiono dane dotyczące województw o największej łącznej mocy elektrowni wiatrowych.

Województwo	Moc elektrowni wiatrowych (MW)	Liczba elektrowni wiatrowych
zachodniopomorskie	1477,2	98
wielkopolskie	686,8	218
pomorskie	684,9	56
kujawsko-pomorskie	592,6	296
łódzkie	579,8	219

Pojedyncze turbiny w elektrowniach wiatrowych w Polsce mają zwykle moc od 2 do 3 MW.

4 Na podstawie tekstu, fotografii oraz danych zamieszczonych w tabeli wykonaj poniższe polecenia.

a) Na podstawie danych zawartych w tabeli uzupełnij zdania.

Najwięcej elektrowni wiatrowych znajduje się w województwie _____.

Średnia moc elektrowni wiatrowej w województwie łódzkim wynosi _____

MW, w województwie pomorskim – _____ MW, a w zachodniopomorskim – aż _____ MW.

b) Wyjaśnij, jaki wpływ na lokalizację elektrowni wiatrowych mają warunki wiatrowe występujące na danym obszarze.

Zapamiętaj!

- Źródła energii dzieli się na odnawialne i nieodnawialne.
- Najzasobniejsze złoża węgla brunatnego oraz największa elektrownia opalana tym surowcem w Polsce znajdują się w województwie łódzkim.
- Lokalizacja elektrowni opalanych węglem brunatnym wiąże się ściśle z występowaniem złóż tego surowca.
- Na znacznych obszarach województw łódzkiego i pomorskiego występują bardzo dobre warunki wiatrowe.

3

Rozwój dużych miast a zmiany w strefach podmiejskich

Cele lekcji: Poznasz przebieg granic Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego oraz Obszaru Metropolitalnego Warszawy. Dowiesz się, dlaczego wielu mieszkańców dużych miast przeprowadza się do stref podmiejskich, oraz poznasz skutki tych migracji.

Rozwiąż
dodatkowe
zadania
docwiczenia.pl
Kod: N7KB9W

Na dobry początek

- 1 Na mapie oznaczono numerami (1–14) największe miasta w Polsce oraz ich obszary metropolitalne.

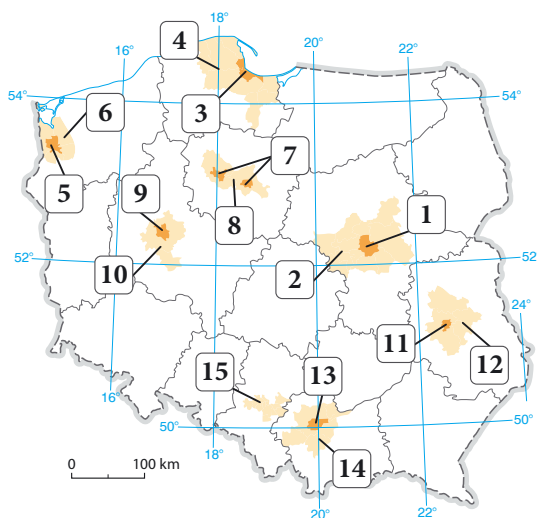
Wpisz we właściwe miejsca numery, którymi oznaczono Warszawę i Kraków oraz ich obszary metropolitalne.

Warszawa: _____

Obszar Metropolitalny Warszawy: _____

Kraków: _____

Krakowski Obszar Metropolitalny: _____

- 2 Podaj trzy powody, dla których wielu mieszkańców dużych miast przenosi się na tereny podmiejskie.

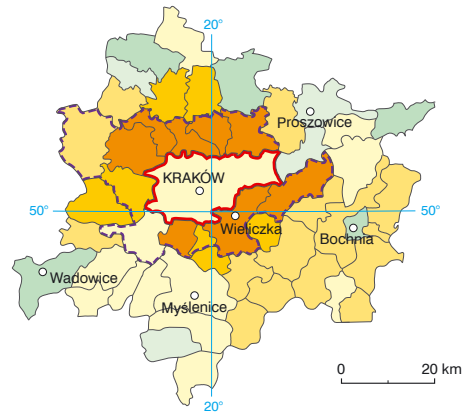
1. _____
2. _____
3. _____

- 3 Zaznacz dwa podpunkty poprawnie opisujące zmiany na obszarach podmiejskich spowodowane migracją ludności z dużych miast oraz przenoszeniem na te obszary działalności gospodarczej.

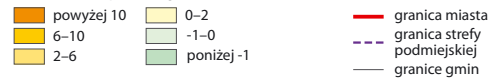
- A. Spadek liczby ludności.
- B. Wzrost udziału mieszkańców zatrudnionych w pozarolniczych działach gospodarki.
- C. Nasilanie się zjawiska starzenia się społeczeństwa.
- D. Zwiększanie się udziału osób z wyższym wykształceniem.
- E. Ujemne saldo migracji.

Dla dociekliwych

W obrębie Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego wyróżnia się strefę podmiejską Krakowa. Tworzą ją gminy położone w sąsiedztwie tego miasta i dobrze z nim skomunikowane. Od kilkudziesięciu lat do strefy podmiejskiej Krakowa przeprowadza się wiele osób, szczególnie z pobliskiej metropolii. Zazwyczaj chcą one poprawić swoje warunki mieszkaniowe lub uciec od zgiełku, a jednocześnie móc dość szybko dostać się do miasta. W latach 1990–2012 z Krakowa do jego strefy podmiejskiej wyjechało 45 tys. osób, podczas gdy w tym samym okresie w odwrotnym kierunku migrowało jedynie 16,8 tys. osób.

Współczynnik salda migracji w gminach Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego w latach 2011–2014:

Współczynnik salda migracji w gminach Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego w latach 2011–2013.

4 Na podstawie tekstu i mapy oceń prawdziwość informacji. Wybierz P, jeśli informacja jest prawdziwa, lub F, jeśli jest fałszywa.

1.	W większości gmin strefy podmiejskiej Krakowa współczynnik salda migracji przekracza 12%.	P	F
2.	W latach 1990–2012 saldo migracji w Krakowie było ujemne.	P	F
3.	W latach 1990–2012, na skutek przenoszenia się mieszkańców centrum Krakowa do strefy podmiejskiej, liczba ludności tego miasta zmniejszyła się o 28,2 tys.	P	F
4.	W latach 1990–2012 na skutek ruchów migracyjnych między Krakowem a jego strefą podmiejską liczba ludności strefy podmiejskiej zwiększyła się o 16,8 tys.	P	F
5.	Strefę podmiejską Krakowa tworzą gminy leżące na peryferiach Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego.	P	F

Zapamiętaj!

- Znaczna część ludności dużych miast, np. Warszawy czy Krakowa, przenosi się do stref podmiejskich.
- Do stref podmiejskich dużych miast coraz częściej przenosi się działalność gospodarczą.
- Skutkami migracji na obszary podmiejskie są: wzrost liczby ludności na tych obszarach, przekształcanie struktury demograficznej zamieszkującej je ludności, a także zmiana stylu zabudowy i sposobu zagospodarowania terenu.

4

Migracje a zaludnienie i struktura wieku na obszarach wiejskich

Cele lekcji: Przypomnisz sobie, do jakiego typu migracji wydzielonego ze względu na kierunek przemieszczania się są zaliczane migracje ze wsi do miast oraz jak oblicza się saldo migracji. Dowiesz się, jakie zmiany w zaludnieniu i strukturze wieku mieszkańców zachodzą w wyniku migracji w wybranych gminach województwa podlaskiego.

Rozwiąż
dodatkowe
zadania
docwiczenia.pl
Kod: N7TYPH

Na dobry początek

1 Podkreśl właściwe dokończenia zdań.

- A. Migracje ludności ze wsi do miast to migracje **wewnętrzne** / **zewnętrzne**.
- B. Gdy na dany obszar w określonym czasie, np. w ciągu roku, przeniesie się więcej osób, niż się z niego wyprowadzi, saldo migracji jest **dodatnie** / **ujemne**.

2 Na podstawie informacji umieszczonych na stronach 181–183 podręcznika uzupełnij tabelę właściwymi wartościami.

Wyszczególnienie	Juchnowiec Kościelny (gmina położona blisko dużego miasta)	Dubicze Cerkiewne (gmina położona daleko od dużego miasta)
Średnia wartość współczynnika salda migracji na obszarach wiejskich z lat 2003–2014 (‰)		
Zmiany liczby ludności na obszarach wiejskich w latach 2003–2014 (%)		
Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności na obszarach wiejskich w 2015 roku		

3 Oceń prawdziwość informacji. Wybierz P, jeśli informacja jest prawdziwa, lub F, jeśli jest fałszywa.

1.	Obszary wiejskie położone w znacznej odległości od dużych miast się wyludniają.	P	F
2.	Na obszarach wiejskich położonych w pobliżu dużych miast i dobrze z nimi skomunikowanych liczba ludności się zwiększa.	P	F
3.	Saldo migracji na obszarach wiejskich położonych daleko od większych miast jest zazwyczaj dodatnie.	P	F
4.	Saldo migracji na obszarach wiejskich położonych w pobliżu dużych miast jest zwykle dodatnie.	P	F

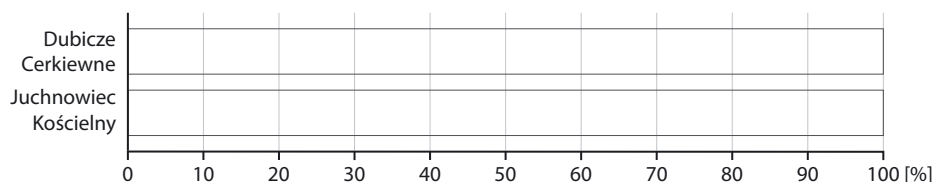
Dla dociekliwych

W 2015 roku 18% mieszkańców Polski było w wieku przedprodukcyjnym, 62,4% w wieku produkcyjnym, a 19,6% – w wieku poprodukcyjnym. Struktura wieku ludności w poszczególnych regionach naszego kraju jest znacznie zróżnicowana. Jednym z kształtujących ją czynników są migracje. W ich wyniku struktura wiekowa danej społeczności może znacznie odbiegać od średniej wartości w kraju czy województwie.

Obszar	Struktura wiekowa w 2015 roku (%)		
	ludność w wieku przedprodukcyjnym	ludność w wieku produkcyjnym	ludność w wieku poprodukcyjnym
gmina Dubicze Cerkiewne	9,7	48,0	42,3
gmina Juchnowiec Kościelny	20,0	65,6	14,4
województwo podlaskie	17,5	63,1	19,4
Polska	18,0	62,4	19,6

4 Na podstawie tekstu i danych zawartych w tabeli wykonaj polecenia.

a) Dokończ diagram przedstawiający strukturę wiekową w wybranych gminach województwa podlaskiego.

b) Wyjaśnij przyczyny różnic w udziale osób w wieku poprodukcyjnym między gminami Juchnowiec Kościelny i Dubicze Cerkiewne.

Zapamiętaj!

- Na obszarach wiejskich znajdujących się w pobliżu dużych miast od kilkudziesięciu lat wzrasta zaludnienie, a odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym jest niższy niż na obszarach oddalonych od dużych ośrodków miejskich.
- Na terenach wiejskich oddalonych od dużych miast od wielu lat utrzymuje się ujemne saldo migracji. Obszary te się wyludniają, a zamieszkujące je społeczeństwa się starzeją.

5

Wpływ zmian politycznych i gospodarczych po 1989 roku na strukturę zatrudnienia

Cele lekcji: Poznasz najważniejsze różnice między gospodarką centralnie sterowaną a gospodarką rynkową. Dowiesz się, jak zmieniała się struktura przemysłu po 1989 roku w aglomeracji łódzkiej i konurbacji katowickiej. Poznasz zmiany w strukturze zatrudnienia w obu tych aglomeracjach.

Rozwiąż
dodatkowe
zadania
docwiczenia.pl
Kod: N75KVP

Na dobry początek

- 1 Oceń prawdziwość informacji. Wybierz P, jeśli informacja jest prawdziwa, lub F, jeśli jest fałszywa.

1.	W gospodarce centralnie sterowanej dominuje własność państwowa, a procesy gospodarcze są regulowane przez rynek.	P	F
2.	Gospodarka rynkowa charakteryzuje się dominacją własności prywatnej. Ceny są w niej ustalane przez rynek.	P	F
3.	Gospodarka centralnie sterowana charakteryzuje się centralnym planowaniem i centralnym zarządzaniem gospodarką. Ceny są w niej ustalane przez rynek.	P	F
4.	W gospodarce rynkowej procesy gospodarcze i ceny są regulowane przez rynek.	P	F
5.	W gospodarce rynkowej procesy gospodarcze są regulowane przez rynek. Obywatele mają jednak znacznie ograniczoną swobodę prowadzenia działalności gospodarczej.	P	F

- 2 Ustal, które działy przemysłu wymienione w tabeli były rozwijane w Polsce szczególnie wtedy, gdy panowała gospodarka centralnie sterowana, a które – gdy panowała gospodarka rynkowa. Następnie wpisz w odpowiednie miejsca tabeli właściwe oznaczenia: GC (gospodarka centralnie sterowana) lub GR (gospodarka rynkowa).

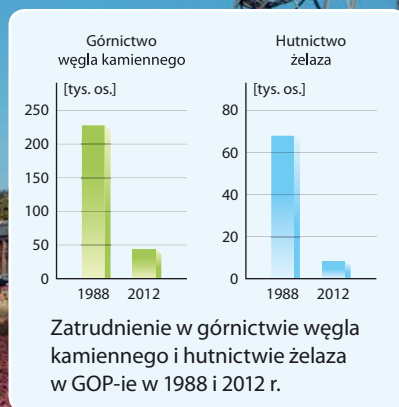
Lp.	Dział przemysłu rozwijany w danym typie gospodarki	Typ gospodarki
1.	hutnictwo żelaza	
2.	energetyka	
3.	przemysł motoryzacyjny	
4.	przemysł stalowy	
5.	przemysł wytwarzający AGD	
6.	przemysł elektroniczny	
7.	przemysł włókienniczy	

Restrukturyzacja GOP-u

GOP, czyli Górnśląski Okręg Przemysłowy, to największy w Polsce obszar koncentracji zakładów przemysłowych. Przed 1989 rokiem GOP był typowym okręgiem węglowo-hutniczym. Udział pracujących w przemyśle i budownictwie wynosił tam około 63%. Wraz z transformacją gospodarczą zapoczątkowaną w latach 80. XX wieku rozpoczął się proces restrukturyzacji GOP-u. Wprowadzenie zasad gospodarki rynkowej wiązało się między innymi z likwidacją wielu kopalni, hut oraz powiązanych z nimi zakładów, a także przekształceniami własnościowymi, przejęciami firm przez zagranicznych inwestorów i wdrażaniem nowych technologii produkcyjnych. Na skutek tych zmian udział pracujących w przemyśle i budownictwie w 2014 roku wynosił w GOP-ie nieco ponad 30%.

Obecnie w GOP-ie rozwija się wiele działów przemysłu. Przede wszystkim nowoczesna branża motoryzacyjna.

Rozwiąż zadania na podstawie powyższych informacji

- 3** Która informacja dotycząca restrukturyzacji GOP-u jest prawdziwa? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.
- A. Proces restrukturyzacji przemysłu miał duży wpływ na poziom zatrudnienia w górnictwie węgla kamiennego.
- B. Napływ kapitału zagranicznego spowodował zwiększenie liczby hut żelaza i produkcji wyrobów stalowych.
- C. Wszystkie tereny pokopalniane są rewitalizowane.
- 4** Wyjaśnij, dlaczego jednym z efektów restrukturyzacji GOP-u jest spadek udziału pracujących w przemyśle i budownictwie w ogólnej liczbie pracujących.

Dla dociekliwych

Jedną z wizytówek Łodzi jest centrum handlowo-usługowo-rozrywkowe Manufaktura. Powstało ono w miejscu, w którym przez niemal 150 lat funkcjonowały zakłady włókiennicze założone w połowie XIX wieku. Mimo zawirowań dziejowych (m.in. wojen) oraz skomplikowanej sytuacji politycznej jeszcze w latach 70. XX wieku pracowało w nich aż 12 tys. osób. Na przełomie lat 80. i 90. ubiegłego stulecia, na skutek restrukturyzacji przemysłu, przedsiębiorstwo przeszło w stan likwidacji. Pozostały po nim 22 budynki zlokalizowane na obszarze

Centrum Manufaktura otwarto w 2006 r. po czterech latach rewitalizacji.

30 hektarów. Nowi właściciele dostrzegli potencjał zabytkowego kompleksu fabrycznego i przekształcili go w nowoczesne centrum handlowo-usługowo-rozrywkowe Manufaktura. Obecnie centrum składa się między innymi z galerii handlowej, restauracji, hotelu, muzeów, kina, teatru i sali zabaw dla dzieci. Latem na terenie Manufaktury można korzystać z plaży z boiskiem do siatkówki, a zimą – z lodowiska. W kompleksie tym pracuje obecnie około 5 tys. osób. W 2016 roku centrum odwiedziło 20 mln gości.

5 Wykonaj polecenia.

a) Na podstawie historii Manufaktury ustal, czy rewitalizacja byłych zakładów przemysłowych jest zjawiskiem korzystnym dla gospodarki. Podaj trzy argumenty uzasadniające Twoją opinię.

1. _____
2. _____
3. _____

b) Wymień co najmniej pięć rodzajów usług świadczonych w Manufakturze.

- _____
- _____

Zapamiętaj!

- Przemiany polityczne, które zaszły w Polsce po 1989 r., spowodowały, że w naszym kraju zaczęły obowiązywać zasady gospodarki rynkowej.
- Jedną z konsekwencji przemian gospodarczych, które rozpoczęły się na przełomie

lat 80. i 90. XX w. były zmiany w strukturze zatrudnienia. Dotyczyły one głównie zmniejszenia udziału przemysłu i budownictwa i zwiększenia udziału usług. Zmiany te nastąpiły m.in. w konurbacji katowickiej oraz w aglomeracji łódzkiej.

6

Wpływ transportu na rozwój przemysłu i usług

Cele lekcji: Dowiesz się, czym zajmują się firmy spedycyjne i czym są centra logistyczne. Zrozumiesz wpływ rozwoju sieci transportowej na lokalizację zakładów przemysłowych i usługowych, np. na obszarze portów morskich. Dowiesz się, dlaczego jedno z największych centrów logistycznych i handlowo-rozrywkowych powstało w Bielanach Wrocławskich.

Rozwiąż
dodatkowe
zadania
docwiczenia.pl
Kod: N71JGX

Na dobry początek

1 Połącz poniższe terminy z właściwymi wyjaśnieniami.

spedycja • obszar metropolitalny • centra logistyczne •	• Obiekty magazynowe wraz z infrastrukturą przeładunkową, w których świadczy się usługi związane z przyjmowaniem, magazynowaniem i dalszym rozprawdaniem towarów. • Działalność gospodarcza polegająca na świadczeniu usług związanych z organizowaniem przewozu ładunków na zlecenie innych firm.

2 Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Głównym czynnikiem lokalizacji rafinerii ropy naftowej w Gdańsku jest

- A. duży rynek zbytu.
- B. dostęp do dobrze wykształconych pracowników.
- C. bliskość terminalu paliwowego w Porcie Północnym.
- D. dostęp do zasobów wody morskiej.

3 Wymień trzy przykłady usług, które są świadczone przez firmy powstające na terenach portowych.

1. _____ 2. _____ 3. _____

4 Oceń prawdziwość informacji. Wybierz P, jeśli informacja jest prawdziwa, lub F, jeśli jest fałszywa.

1.	Centra handlowo-rozrywkowe coraz częściej powstają na obrzeżach dużych ośrodków miejskich (pod warunkiem, że obszary te są dobrze skomunikowane z centrami miast).	P	F
2.	Port Północny znajduje się w Gdyni.	P	F
3.	W okolicy Wrocławia przebiega autostrada A2.	P	F
4.	Do okolic Gdańska dociera autostrada A1.	P	F

Dla dociekliwych

Zaledwie kilka kilometrów od Wrocławia, w Bielanych Wrocławskich, znajduje się jeden z większych w kraju kompleksów centrów logistycznych oraz handlowo-rozrywkowych.

5 Na podstawie mapy okolic Bielanych Wrocławskich oraz aplikacji znajdujących się w internecie wykonaj polecenia.

a) Uzupełnij tabelę. Wpisz we właściwe rubryki czas przejazdu samochodem z Bielanych Wrocławskich do centrów wskazanych miast. Przy wyznaczaniu trasy weź pod uwagę najszybszy czas dojazdu.

Lp.	Miasto	Odległość od Bielanych Wrocławskich (km)	Czas przejazdu z Bielanych Wrocławskich (godziny, minuty)
1.	Wrocław		
2.	Berlin		
3.	Kraków		
4.	Gdańsk		
5.	Warszawa		

b) Wymień dwie najważniejsze przyczyny zlokalizowania centrów logistycznych i handlowo-rozrywkowych w Bielanych Wrocławskich.

- _____
- _____

Zapamiętaj!

- Przedsiębiorstwa przemysłowe, centra logistyczne i handlowe, a także inne firmy usługowe są lokalizowane przede wszystkim w pobliżu autostrad i dróg ekspresowych, np. w obrębie obszaru metropolitalnego Wrocławia.
- Dostęp do portów morskich pozwala na przewóz dużej ilości ładunków, np. surowców mineralnych umożliwiających rozwój przemysłu rafineryjnego oraz usług spedycyjnych i logistycznych.

Wpływ walorów przyrodniczych i kulturowych na rozwój turystyki

Cele lekcji: Poznasz walory turystyczne województw pomorskiego i małopolskiego. Zrozumiesz różnicę między walorami przyrodniczymi a walorami kulturowymi. Dowiesz się, które województwa i gminy są najbardziej atrakcyjne pod względem turystycznym i w których nocuje najwięcej urlopowiczów.

Rozwiąż
dodatkowe
zadania
docwiczenia.pl
Kod: N7YQSG

Na dobry początek

- 1 Uzupełnij tabelę. Wpisz obok nazw obiektów położonych w województwie pomorskim literę P, a w małopolskim – literę M.

Obiekt	P/M	Obiekt	P/M
przełom Dunajca w Pieninach		molo w Sopocie	
Słowiński Park Narodowy		Sukiennice	
Mierzeja Wiślana		kopalnia soli w Bochni	
Ojcowski Park Narodowy		Woliński Park Narodowy	
Morskie Oko		przylądek Rozewie	

- 2 Rozpoznaj obiekty przedstawione na fotografiach. Wpisz w odpowiednie miejsca ich nazwy oraz nazwy miast, w których się znajdują.

A.

Obiekt: _____

Miasto: _____

B.

Obiekt: _____

Miasto: _____

- 3 Podkreśl właściwe dokończenia zdań.

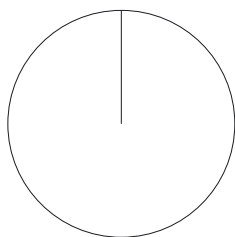
- A. Przyrodniczymi walorami turystycznymi województwa pomorskiego są między innymi **piaszczyste plaże / zabytki Gdańska**.
- B. Przykładem kulturowych walorów turystycznych województwa małopolskiego jest **Dolina Pięciu Stawów Polskich w Tatrach / Muzeum Książąt Czartoryskich w Krakowie**.

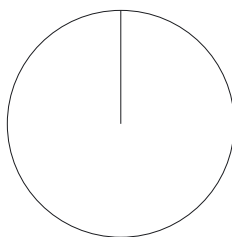
Dla dociekliwych

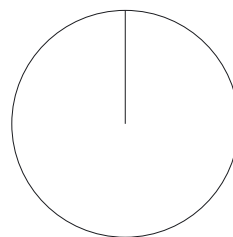
Bardzo duże znaczenie dla gospodarki gmin położonych nad Morzem Bałtyckim mają dochody z turystyki. Aby sprostać wymaganiom milionów turystów przyjeżdżających nad Bałtyk, w nadmorskich miejscowościach nieustannie rozwija się infrastrukturę turystyczną. Oprócz bazy noclegowej tworzą ją między innymi obiekty gastronomiczne, rozrywkowe i handlowe.

- 4 Na podstawie danych zawartych w tabeli, przedstawiających turystyczną bazę noclegową w lipcu i sierpniu 2016 roku, sporządź trzy diagramy kołowe, które najlepiej przedstawiają znaczenie obszarów nadmorskich w turystyce w miesiącach wakacyjnych. Podpisz diagramy.

Obszar	Udział w Polsce			
	powierzchnia (%)	miejsca noclegowe dostępne w lipcu i sierpniu 2016 r. (%)	turyści korzystający z bazy noclegowej w lipcu i sierpniu 2016 r. (%)	noclegi udzielone w lipcu i sierpniu 2016 r. (%)
gminy nadmorskie	2,5	26,2	21,0	33,8
pozostały obszar Polski	97,5	73,8	79,0	66,2
Polska	100,0	100,0	100,0	100,0

Zapamiętaj!

- Liczne walory przyrodnicze, np. dostęp do Morza Bałtyckiego, piaszczyste plaże czy powietrze nasycone jodem, wpływają na rozwój turystyki w nadmorskich województwach (pomorskim i zachodniopomorskim).
- Popularność turystyczna Małopolski wiąże się przede wszystkim z walorami kulturowymi tego regionu, m.in. z dużą liczbą zabytków, muzeów i galerii oraz z odbywającymi się tam imprezami kulturalnymi.

Sprawdź, czy potrafisz

Relacje między elementami środowiska geograficznego

1 Zaznacz zestaw, w którym podano numery zdań zawierających prawdziwe informacje.

1. Jednym z tradycyjnych działań podejmowanych w celu zapobiegania powodziom i łagodzenia ich skutków jest budowa zbiorników retencyjnych.
2. Najbardziej zagrożone powodzią są obszary położone na wysoczyznach.
3. W czasie powodzi najbezpieczniejszymi terenami są poldery przeciwpowodziowe. Z tego powodu na ich obszarze buduje się często nowe osiedla.
4. Powodzie opadowe występują najczęściej od maja do września.
5. Powodzie wywołane podniesieniem się poziomu wody w ujściu rzeki (tzw. cofką) najczęściej występują na Dolnym Śląsku i w Małopolsce.

A. 1 i 5

B. 1 i 4

C. 2 i 4

D. 1 i 3

2 Skreśl niewłaściwe wyrazy w zdaniach tak, aby podane informacje były prawdziwe.

- A. W Polsce w ostatnich latach **rośnie** / **maleje** udział OZE w produkcji energii elektrycznej.
- B. Największy wpływ na rozwój energetyki geotermalnej w naszym kraju mają warunki **społeczne** / **przyrodnicze**.
- C. Elektrownie ciepłone opalane węglem brunatnym są lokalizowane w miejscach **zwiększonego zapotrzebowania na energię elektryczną** / **występowania tego surowca**.
- D. Największa w kraju elektrownia opalana węglem brunatnym znajduje się w województwie **łódzkim** / **pomorskim**.

3 Wpisz obok skutków migracji ludności z dużych miast do stref podmiejskich literę S, a obok przyczyn tego zjawiska – literę P.

- A. Niższe ceny nieruchomości w strefach podmiejskich niż w miastach. _____
- B. Wyższy odsetek ludności z najmłodszych roczników na obszarach podmiejskich niż w miastach. _____
- C. Wzrost liczby ludności w strefach podmiejskich. _____
- D. Hałas i zanieczyszczenie powietrza w miastach. _____
- E. Zmiana charakteru zabudowy na obszarach podmiejskich. _____

4 Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A albo B oraz jej uzasadnienie 1. lub 2.

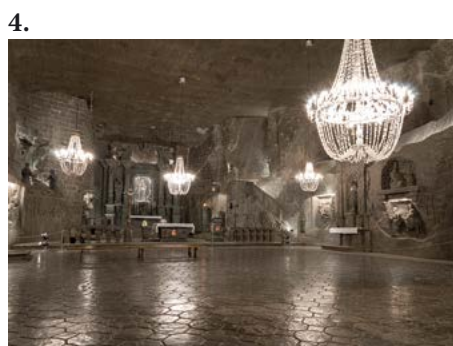
Społeczeństwo zamieszkujące obszary wiejskie położone z dala od największych miast

A.	odmładza się,	ponieważ	1.	na te obszary imigrują zwłaszcza osoby starsze.
B.	starzeje się,		2.	z tych obszarów emigrują przede wszystkim młodzi ludzie.

5 Oceń prawdziwość informacji. Wybierz P, jeśli informacja jest prawdziwa, lub F, jeśli jest fałszywa.

1.	Przemiany polityczne i gospodarcze, które zaszły w Polsce po 1989 roku, spowodowały spadek zatrudnienia w rolnictwie oraz przemyśle i budownictwie.	P	F
2.	Trzydzieści lat temu w Polsce zatrudnienie w usługach było większe niż obecnie.	P	F
3.	Restrukturyzacja przemysłu rozpoczęta po 1989 roku spowodowała między innymi zwiększenie znaczenia górnictwa węgla kamiennego i przemysłu ciężkiego.	P	F
4.	Przedsiębiorstwa przemysłowe, centra logistyczne i handlowe są często lokalizowane na obszarach metropolitalnych w pobliżu autostrad i dróg ekspresowych.	P	F

6 Zaznacz zestaw, w którym podano właściwe nazwy obiektów geograficznych przedstawionych na fotografiach oznaczonych cyframi 1–4.

- A. 1. Słowiński Park Narodowy, 2. Zamek Królewski na Wawelu, 3. Park Narodowy „Bory Tucholskie”, 4. kopalnia węgla brunatnego w Bełchatowie.
- B. 1. Park Narodowy „Bory Tucholskie”, 2. kościół Mariacki w Krakowie, 3. Słowiński Park Narodowy, 4. Jaskinia Niedźwiedzia w Kletnie.
- C. 1. Molo w Sopocie, 2. drewniany kościół w Dębnie, 3. Słowiński Park Narodowy, 4. kopalnia soli w Wieliczce.
- D. 1. Słowiński Park Narodowy, 2. Zamek Królewski na Wawelu, 3. Woliński Park Narodowy, 4. kopalnia soli w Wieliczce.

VIII. Mój region i moja mała ojczyzna

1 Poznaję region, w którym mieszkam

Cele lekcji: Zdobędziesz najważniejsze informacje dotyczące środowiska przyrodniczego, sytuacji demograficznej i gospodarki regionu, w którym mieszkasz. Przećwiczysz umiejętność korzystania z różnych źródeł informacji.

Rozwiąż dodatkowe zadania
docwiczenia.pl
Kod: N7C16H

Na dobry początek

- 1 Wymień pięć różnych źródeł informacji, które wykorzystasz przy opisie Twojego regionu.

- 2 Zaznacz na mapie miejscowość, w której mieszkasz. Podpisz ją, a następnie wpisz poniżej odpowiednie informacje.

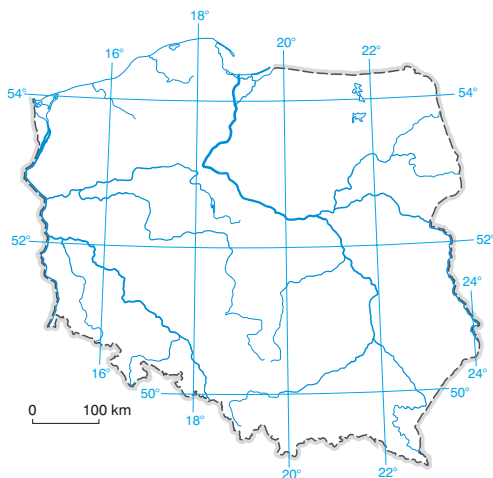
Pas rzeźby terenu: _____

Kraina geograficzna: _____

Województwo i jego stolica: _____

Powiat: _____

Gmina: _____

- 3 Na podstawie informacji uzyskanych z różnych źródeł opisz wybrane elementy środowiska przyrodniczego regionu, w którym mieszkasz.

Budowa geologiczna (np. występowanie skał i surowców mineralnych): _____

Klimat (np. średnia temperatura powietrza, wielkość opadów atmosferycznych): _____

Wody powierzchniowe (np. największe rzeki i jeziora): _____

Formy ochrony przyrody (np. parki narodowe i krajobrazowe): _____

4 Odszukaj w dostępnych źródłach najważniejsze i aktualne dane dotyczące województwa, w którym mieszkasz. Zapisz je poniżej.

Liczba ludności: _____

Saldo migracji: _____

Przyrost naturalny: _____

Stopa bezrobocia: _____

Wskaźnik urbanizacji: _____

Największe miasta: _____

Największe zakłady przemysłowe: _____

Szlaki komunikacyjne (np. autostrady lub drogi krajowe, węzły kolejowe, lotniska, porty):

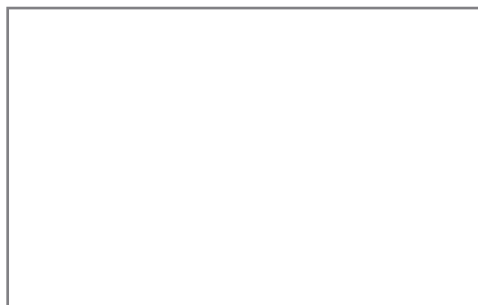
Dla dociekliwych

Rozwój społeczno-gospodarczy danego regionu zależy od wielu czynników. Jednym z najważniejszych są ludzie. Podejmowanie przez nich działań na rzecz regionu i skuteczne zachęcanie do współpracy innych osób oraz instytucji może znacznie poprawić jakość życia mieszkańców tego obszaru.

5 Na podstawie dostępnych źródeł podaj imię i nazwisko osoby, która wywarła bardzo duży wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy Twojego regionu. Opisz krótko najważniejsze dokonania tej osoby i wklej jej zdjęcie pozyskane z różnych źródeł.

Osoba: _____

Opis: _____

Zapamiętaj!

- Do opisu własnego regionu konieczne jest wykorzystanie informacji z różnych źródeł, takich jak urzędy, rodzina, szkoła, internet, podręczniki, czasopisma, roczniki statystyczne czy własne obserwacje.
- Właściwy opis regionu powinien uwzględniać jego cechy przyrodnicze (m.in. ukształtowanie powierzchni, klimat, wody) oraz pozaprzyrodnicze (np. ludność, działalność gospodarczą, transport).

2 Moja mała ojczyzna

Cele lekcji: Zdobędziesz najważniejsze informacje dotyczące środowiska przyrodniczego, sytuacji demograficznej i gospodarki miejscowości, w której mieszkasz. Przećwiczysz umiejętność korzystania z różnych źródeł informacji.

Rozwiąż
dodatkowe
zadania
docwiczenia.pl
Kod: N7U1QK

Na dobry początek

1 Na podstawie różnych źródeł uzupełnij informacje o Twojej miejscowości.

A. Nazwa miejscowości: _____

B. Współrzędne geograficzne: _____

C. Liczba ludności: _____

2 Podaj po trzy przykłady zalet i wad życia w Twojej małej ojczyźnie. Następnie wybierz jedną z wad i zaproponuj dwa działania, które pozwolą ograniczyć wynikające z niej niedogodności.

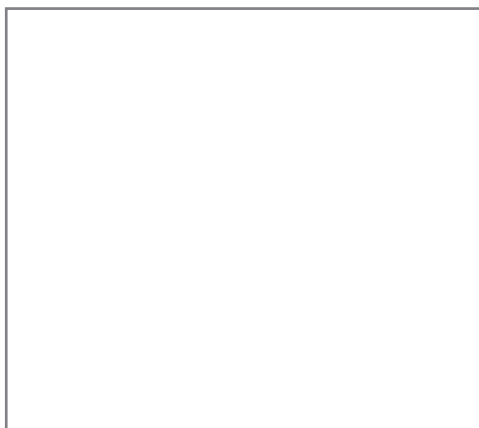
Zalety	Wady
1.	1.
2.	2.
3.	3.
Wada	
Propozycje działań	
1.	
2.	

3 Opisz dwa wydarzenia kulturalne (np. festiwale, festyny, święta kultury) organizowane w Twojej małej ojczyźnie lub w pobliskiej miejscowości.

1. _____

2. _____

- 4** Wklej w znajdującą się obok ramkę fotografię przedstawiającą efekt zmian zachodzących w Twojej małej ojczyźnie lub w pobliskiej miejscowości. Może to być na przykład zdjęcie odnowionego dworca kolejowego lub autobusowego, nowej instytucji kulturalnej czy zrewitalizowanego obiektu poprzemysłowego. Następnie opisz krótko ten obiekt.

Dla dociekliwych

W ostatnich latach polskie miasta, miasteczka i wsie bardzo się zmieniły. Było to możliwe dzięki różnorodnym inwestycjom realizowanym w ramach funduszy pozyskiwanych na przykład z Unii Europejskiej. Obywatele dostali również szansę bezpośredniego wpływania na zmiany w najbliższej okolicy dzięki budżetowi obywatelskiemu. W jego ramach mieszkańcy decydują, najczęściej w internetowym głosowaniu, o wydatkowaniu części budżetu lokalnego na określone projekty związane z polepszeniem życia lokalnych społeczności. Dzięki budżetowi obywatelskiemu powstają na przykład nowoczesne place zabaw czy siłownie na świeżym powietrzu.

- 5** Zaproponuj inwestycję, którą można byłoby zrealizować w Twojej małej ojczyźnie i która wpłynęłaby na poprawę jakości życia jej mieszkańców. Możesz opisać swój pomysł lub przedstawić go w formie graficznej.

Zapamiętaj!

- Małą ojczyzną może być np. gmina, wieś, małe miasteczko, dzielnica, a nawet osiedle.
- Informacje o małej ojczyźnie można odnaleźć np. w opracowań przygotowanych przez urzędy miast lub gmin, w rocznikach statystycznych (w tym umieszczonych na stronach internetowych GUS-u), w lokalnych instytucjach i organizacjach. Można je uzyskać także od najstarszych mieszkańców małej ojczyzny, sąsiadów, rodziny i nauczycieli.

Sprawdź, czy znasz mapę!

1 Korzystając z atlasu geograficznego, podaj nazwy:

a) pasm górskich oznaczonych literami A i B.

A. _____ B. _____

b) nizin oznaczonych numerami 1 i 2.

1. _____ 2. _____

c) szczytów oznaczonych numerami I–III.

I. _____ III. _____

II. _____

2 Korzystając z atlasu geograficznego, oznacz na mapie:

a) literami C–E rzeki:

C. Narew,
D. Noteć,
E. Parsętę.

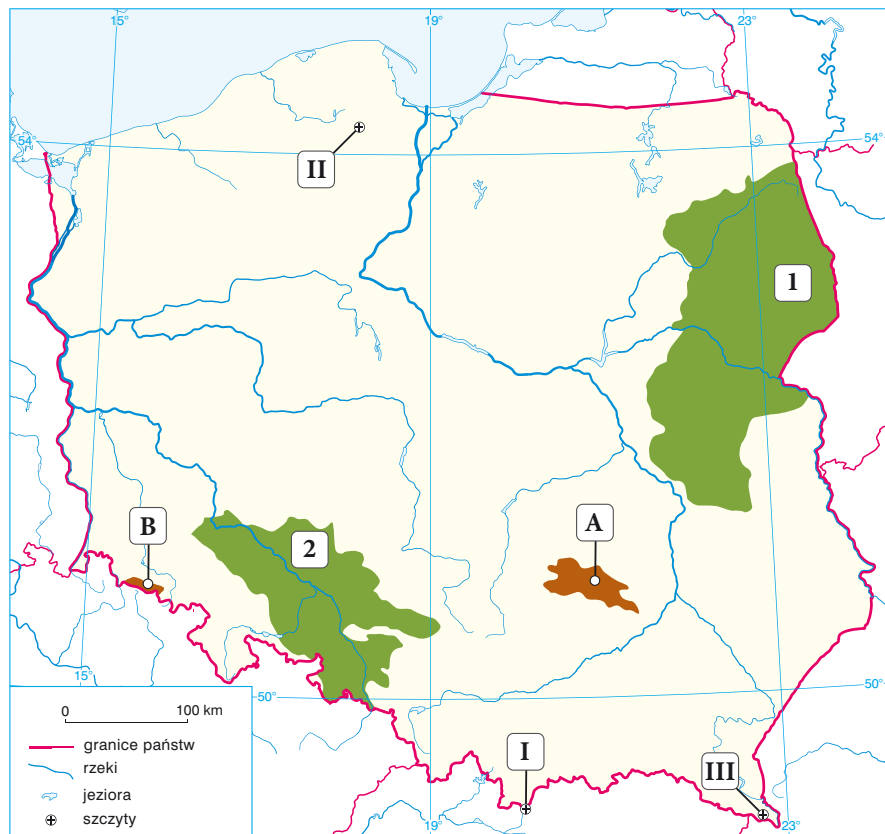
b) numerami 3–5 jeziora:

3. Śniardwy,
4. Jeziorak,
5. Łebsko.

c) numerami IV–VI krainy:

IV. Żuławy Wiślane,
V. Wyżynę Lubelską,
VI. Nizinę Mazowiecką.

Mapa ogólnogeograficzna Polski do zadania 1. i 2.

3 Korzystając z atlasu geograficznego, podaj nazwy:

a) województw oznaczonych literami A–D.

A. _____ C. _____

B. _____ D. _____

b) stolic województw oznaczonych numerami 1–4.

1. _____ 3. _____

2. _____ 4. _____

4 Korzystając z atlasu geograficznego:

a) oznacz na mapie znakiem X województwa położone w całości na zachód od 18°E.

b) zakreskuj na mapie poziomymi liniami województwa, które graniczą z Rosją i ze Słowacją.

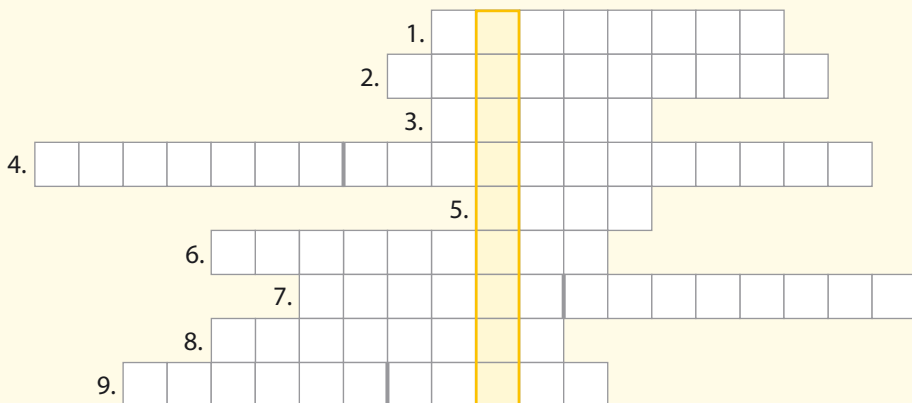
c) Zakreskuj na mapie liniami pionowymi województwa, których fragment granicy stanowi rzeka Bug.

Mapa administracyjna Polski do zadania 3. i 4.

Rozwiąż krzyżówkę, a następnie wyjaśnij znaczenie otrzymanego hasła.

1. Nazwa szczytu będącego najbardziej wysuniętym na południe punktem Polski.
2. Najwyższe pasmo górskie Sudetów.
3. Jedna z krain geograficznych w Polsce, na której obszarze w epoce lodowcowej utworzyły się lodowce górskie.
4. Jedna z krain geograficznych w pasie kotlin.
5. Druga pod względem długości rzeka w Polsce.
6. Rzeźba terenu ukształtowana przez lądolód i wody pochodzące z jego topnienia.
7. Najgłębsze miejsce Bałtyku.
8. Rodzaj węgla wydobywany między innymi na Wyżynie Śląskiej. Otrzymuje się z niego surowce wykorzystywane na przykład do produkcji farb.
9. Nazwa skalnych labiryntów w Górach Stołowych.

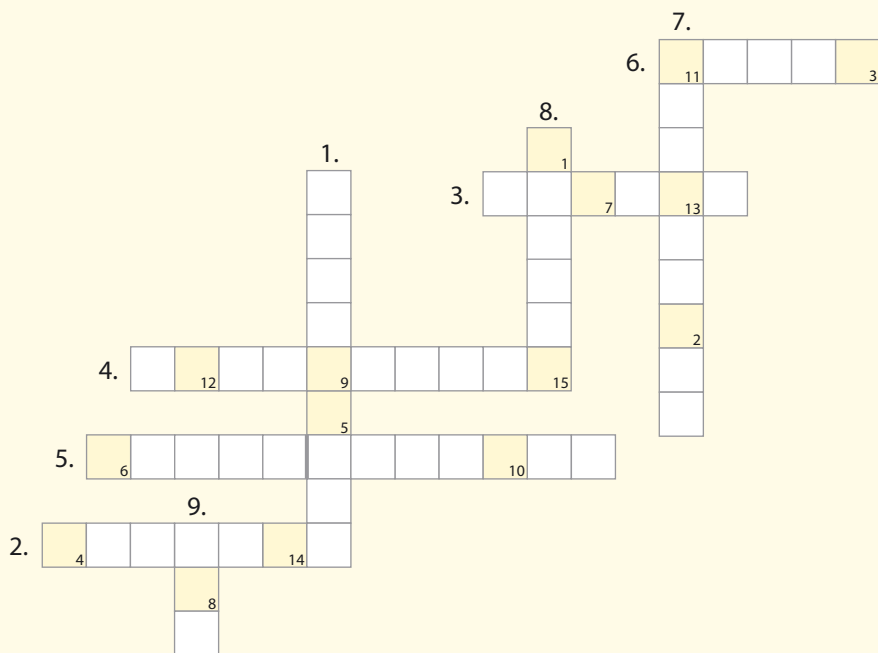

Hasło:

Wyjaśnienie:

Rozwiąż krzyżówkę. Litery z pól oznaczonych numerami 1–15 utworzą hasło. Wyjaśnij jego znaczenie.

1. Napływ ludności na dane terytorium na stałe lub na dłuższy czas.
2. Polacy mieszkający na stałe zagranicą.
3. Najlicniejsza mniejszość narodowa w Polsce.
4. Jeden z typów aglomeracji.
5. Roślina przemysłowa uprawiana w Polsce wykorzystywana do produkcji cukru.
6. Zwierzęta hodowane w kierunku mięsnym i mlecznym, których największe pogłowie występuje w północno-wschodniej części Polski i na Nizinie Wielkopolskiej.
7. Największa w Polsce elektrownia ciepłna opalana węglem brunatnym.
8. Pierwiastek chemiczny, którego tlenek powoduje najgroźniejsze zanieczyszczenia powietrza (prowadzi na przykład do wystąpienia kwaśnych opadów).
9. Odnawialne źródła energii, czyli...

Hasło:

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15.

Wyjaśnienie:

Zdajesz egzamin ósmoklasisty? Sięgnij po repetytoria i arkusze Nowej Ery!

JĘZYK POLSKI • MATEMATYKA • JĘZYK ANGIELSKI

REPETYTORIA

Zawierają niezbędną teorię, wskazówki i zadania typu egzaminacyjnego. Pomagają krok po kroku wyćwiczyć umiejętności sprawdzane na egzaminie.

ARKUSZE

Pozwalają oswoić się z formą egzaminu, sprawdzić poziom przygotowania i wypracować skuteczne strategie egzaminacyjne.

Zamów i rozpocznij trening!

sklep.nowaera.pl

Planeta Nowa

Nowy zeszyt ćwiczeń już od pierwszych lekcji geografii kształci i doskonali kluczowe umiejętności geograficzne, takie jak praca z mapą czy wykonywanie podstawowych obliczeń. Dzięki zróżnicowanym zadaniom ułatwia przygotowanie do sprawdzianów i kartkówek.

Praca z mapą

różnorodne zadania z mapą kształtujące umiejętność jej analizy oraz oznaczania zjawisk i obiektów geograficznych

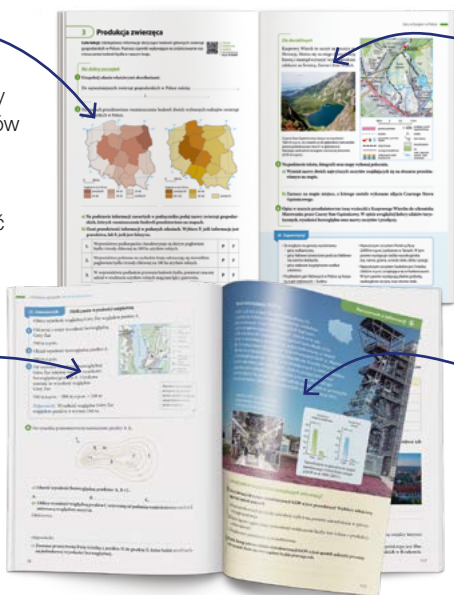
Sprawdź, czy znasz mapę!

zadania kształtujące umiejętność korzystania z mapy ogólnogeograficznej i mapy administracyjnej Polski

Wykonywanie obliczeń

Samouczki

zadania rozwiązane krok po kroku wraz z ćwiczeniami, uczące wykonywania podstawowych obliczeń geograficznych

Stopniowanie trudności zadań

Na dobry początek ćwiczenia wprowadzające w temat lekcji

Dla dociekliwych zadania poszerzające wiedzę z omawianego tematu

Zainteresowanie przedmiotem

Korzystam z informacji ciekawe treści połączone z zadaniami sprawdzającymi umiejętności

Z DOSTĘPEM DO
docwiczenia.pl

Obejrzyj animację
docwiczenia.pl
Kod: N7AAWC

*Dodatkowe materiały –
oglądaj, pobieraj,
drukuj.*

*Zeskanuj kod QR,
który znajdziesz
wewnątrz
zeszytu ćwiczeń,
lub wpisz kod na
docwiczenia.pl.*

www.nowaera.pl

nowaera@nowaera.pl

Centrum Kontaktu: 801 88 10 10, 58 721 48 00

ISBN 978-83-267-3097-9

9 788326 730979